

Υβριδικό Πανεπιστήμιο ΑΣΤΕΡΟΥΣΙΩΝ 2022

Θαλάσσιος Εγγραμματισμός και
Αποθέματα Βιόσφαιρας

12 -14 ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ 2022
ΚΡΗΤΗ

«Εισαγωγή στην θεματική του Πανεπιστημίου, στόχοι, δομή και μεθοδολογία»
Καθ. Μιχαήλ Σκούλλος

Πρόεδρος MIO-ECSDE, Συντονιστής MEdIES

Επικεφαλής της Έδρας και Δικτύου UNESCO για την Διαχείριση & Εκπαίδευση για την Αειφόρο Ανάπτυξη στη Μεσόγειο στο ΕΚΠΑ
Πρόεδρος της Ελληνικής Εθνικής Επιτροπής MAB/UNESCO (Άνθρωπος και Βιόσφαιρα)

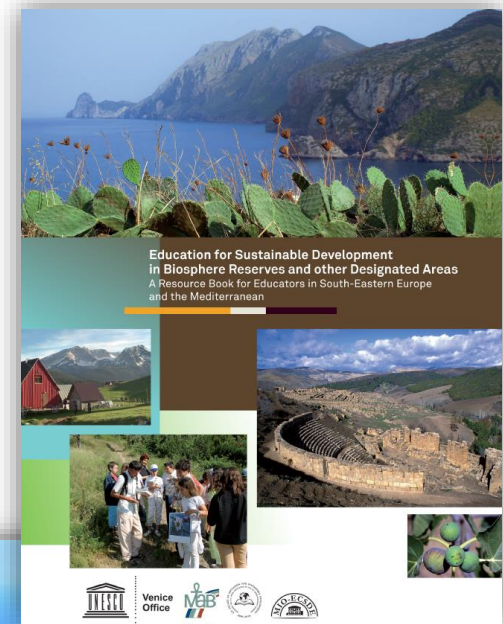

Υβριδικό Πανεπιστήμιο ΑΣΤΕΡΟΥΣΙΩΝ 2022

Εισαγωγή

- Σε βάθος ενημέρωση της φιλοσοφίας και διαχείρισης των **Αποθεμάτων Βιόσφαιρας**.
- Εξοπλισμός των συμμετεχόντων με γνώσεις, δεξιότητες και μεθόδους για την αποτελεσματική ανάπτυξη και εφαρμογή του **Θαλάσσιου Εγγραμματισμού** στα Αποθέματα Βιόσφαιρας και σε άλλες προστατευόμενες περιοχές.
- Συνέχιση της μακράς παράδοσης **Θερινών Πανεπιστημίων** που διοργανώνονται από το 2012, από το Μεσογειακό Γραφείο Πληροφόρησης για το Περιβάλλον, τον Πολιτισμό και την Αειφόρο Ανάπτυξη (MIO-ECSDE), το Περιφερειακό Γραφείο Επιστήμης και Πολιτισμού της UNESCO στην Ευρώπη (Venice) καθώς και των εκάστοτε τοπικών φορέων και συνεργατών.

Asterousia Hybrid 2021

Bulgaria, 2019

Parnon, 2018

Sardinia, 2017

Amfissa, 2014

Lavrion and Amfissa, 2012

Samothraki, 2016

Στόχοι

Το Υβριδικό Πανεπιστήμιο Αστερουσίων 2022 στοχεύει:

- ✓ Να εξοπλίσει τους συμμετέχοντες με τις γνώσεις, δεξιότητες και τα μεθοδολογικά εργαλεία για να αξιοποιήσουν τον τρόπο με τον οποίο τοποθεσίες όπως τα Αποθέματα Βιόσφαιρας, περιοχές Natura 2000 και άλλες θαλάσσιες και παράκτιες προστατευόμενες περιοχές μπορούν να αποτελέσουν «ζωντανά εργαστήρια» για την ανάπτυξη προγραμμάτων **Θαλάσσιου Εγγραμματισμού**.
- ✓ Να ενισχύσει, βελτιώσει και αξιοποιήσει διάφορες πτυχές της λειτουργίας των **Αποθεμάτων Βιόσφαιρας** και άλλων προστατευόμενων περιοχών, καθώς και τον τρόπο με τον οποίο η προστασία του περιβάλλοντος μπορεί εύκολα και αρμονικά να συνδυαστεί με την έρευνα, την εκπαίδευση, τη διαχείριση, την τοπική ανάπτυξη, και τη συμμετοχή των πολιτών.
- ✓ Να ευαισθητοποιήσει τις τοπικές κοινότητες και άλλους ενδιαφερόμενους σχετικά με την προώθηση της **Εκπαίδευσης για την Αειφόρο Ανάπτυξη**, εντός και γύρω από τις περιοχές αυτές.

Εκπαίδευση για την
Αειφόρο Ανάπτυξη

Θαλάσσιος Εγγραμματισμός

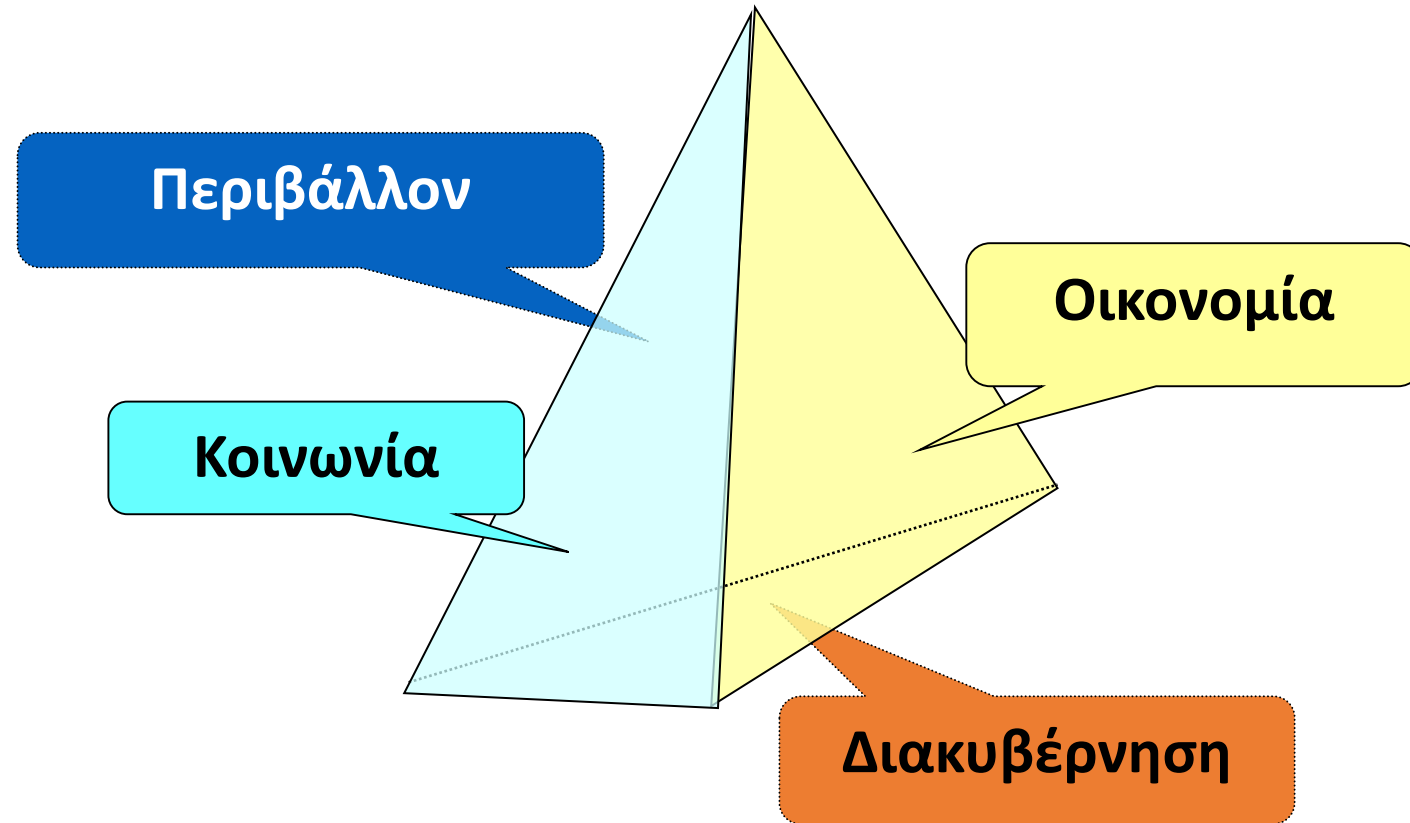
Αποθέματα Βιόσφαιρας και άλλες
προστατευόμενες περιοχές

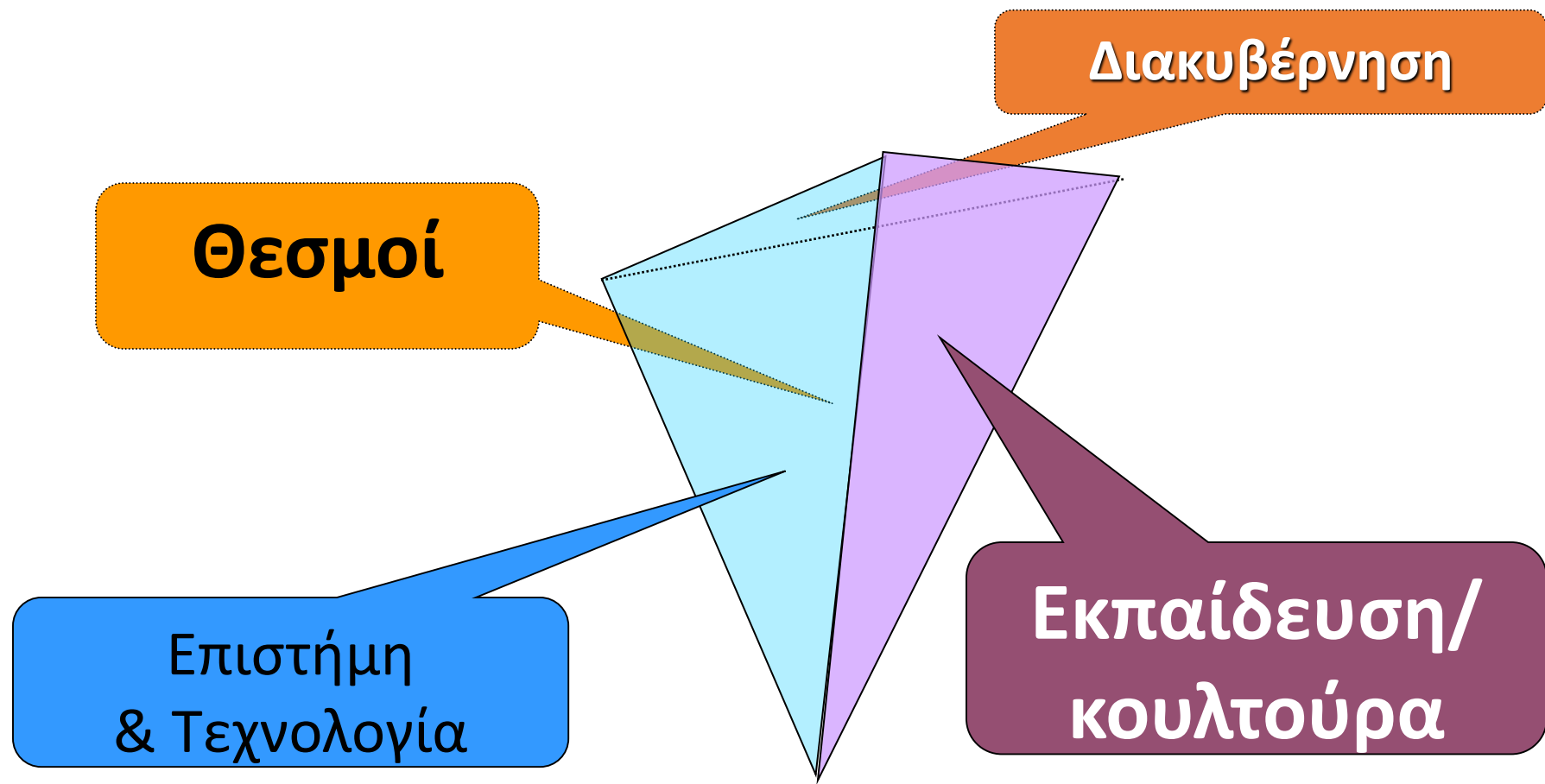
Απεικόνιση Αειφόρου Ανάπτυξης

Διακυβέρνηση

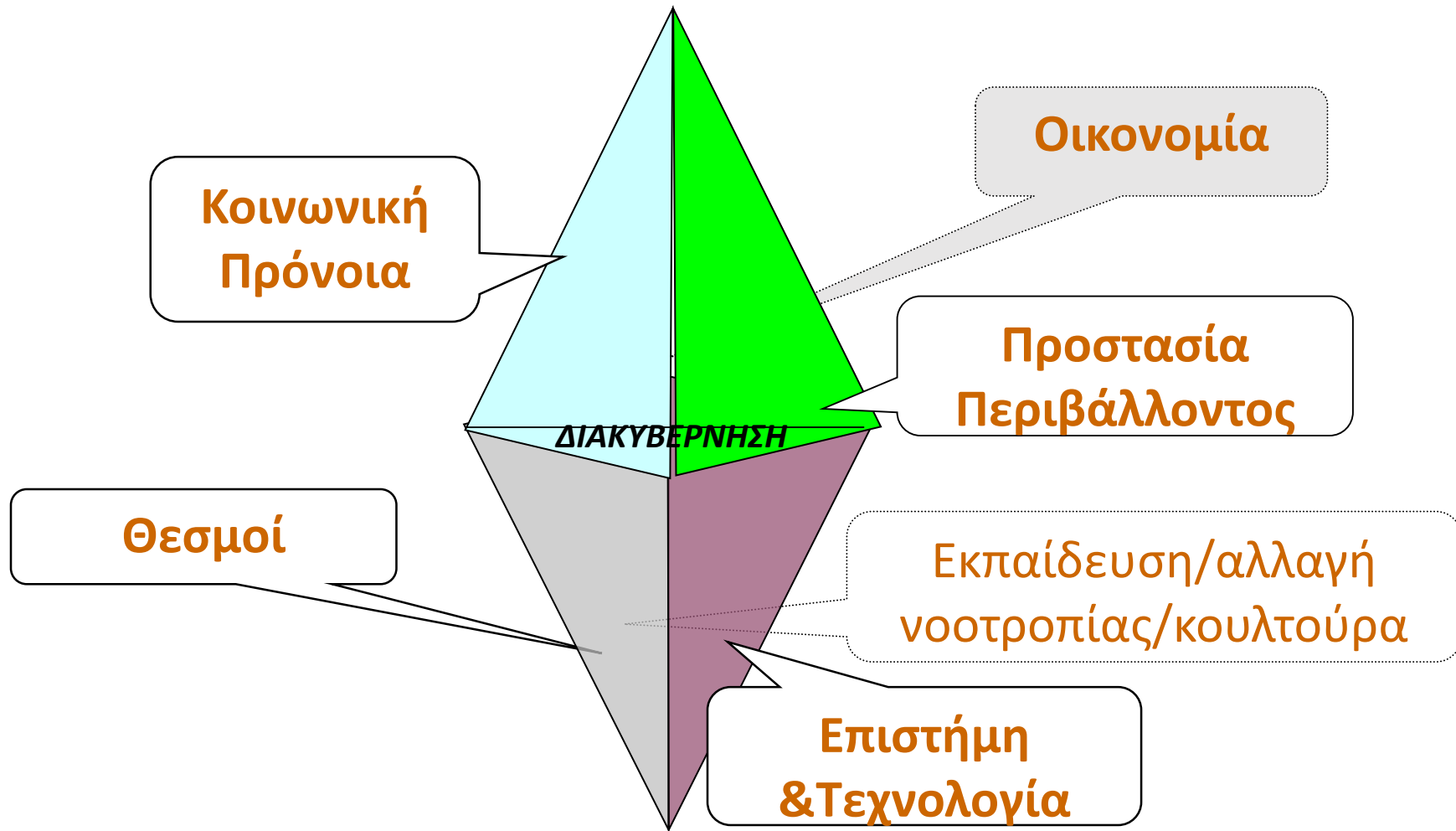
Η Αειφόρος Ανάπτυξη σαν τετράεδρο

Ανάλυση της Διακυβέρνησης για την προσέγγιση της
αιιφόρου ανάπτυξης

Η Αειφόρος Ανάπτυξη σαν «διαμάντι» (διπλή πυραμίδα)

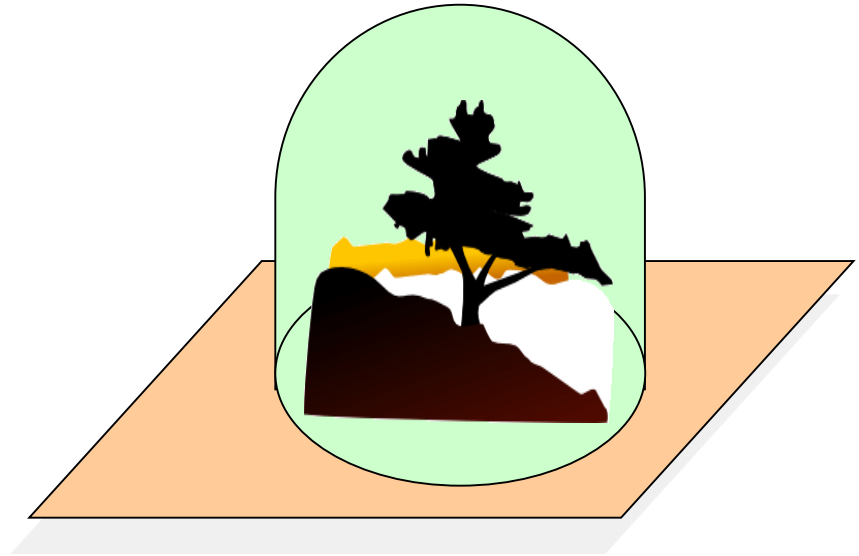
Τα «Αποθέματα Βιόσφαιρας»

Τα «Αποθέματα Βιόσφαιρας» του Προγράμματος «Άνθρωπος και Βιόσφαιρα» (MAB) της UNESCO, είναι περιοχές που δημιουργούνται για την **προστασία της βιολογικής και πολιτιστικής ποικιλότητας** με ταυτόχρονη **προαγωγή της αειφόρου οικονομικής τους ανάπτυξης**. Δεν αποτελούν μια ακόμη κατηγορία προστατευόμενων περιοχών αλλά αφορούν μεγάλες γεωγραφικές ενότητες (π.χ. στα Αστερούσια, η χερσαία τους έκταση είναι περίπου 390 τετρ. χιλιόμετρα που συμπληρώνεται από μεγάλη θαλάσσια ζώνη) που περιλαμβάνουν συχνά προστατευόμενες περιοχές, εθνικούς δρυμούς, περιοχές Natura και αρχαιολογικούς χώρους με τις αντίστοιχες προβλέψεις.

Από την θεωρία στην πράξη

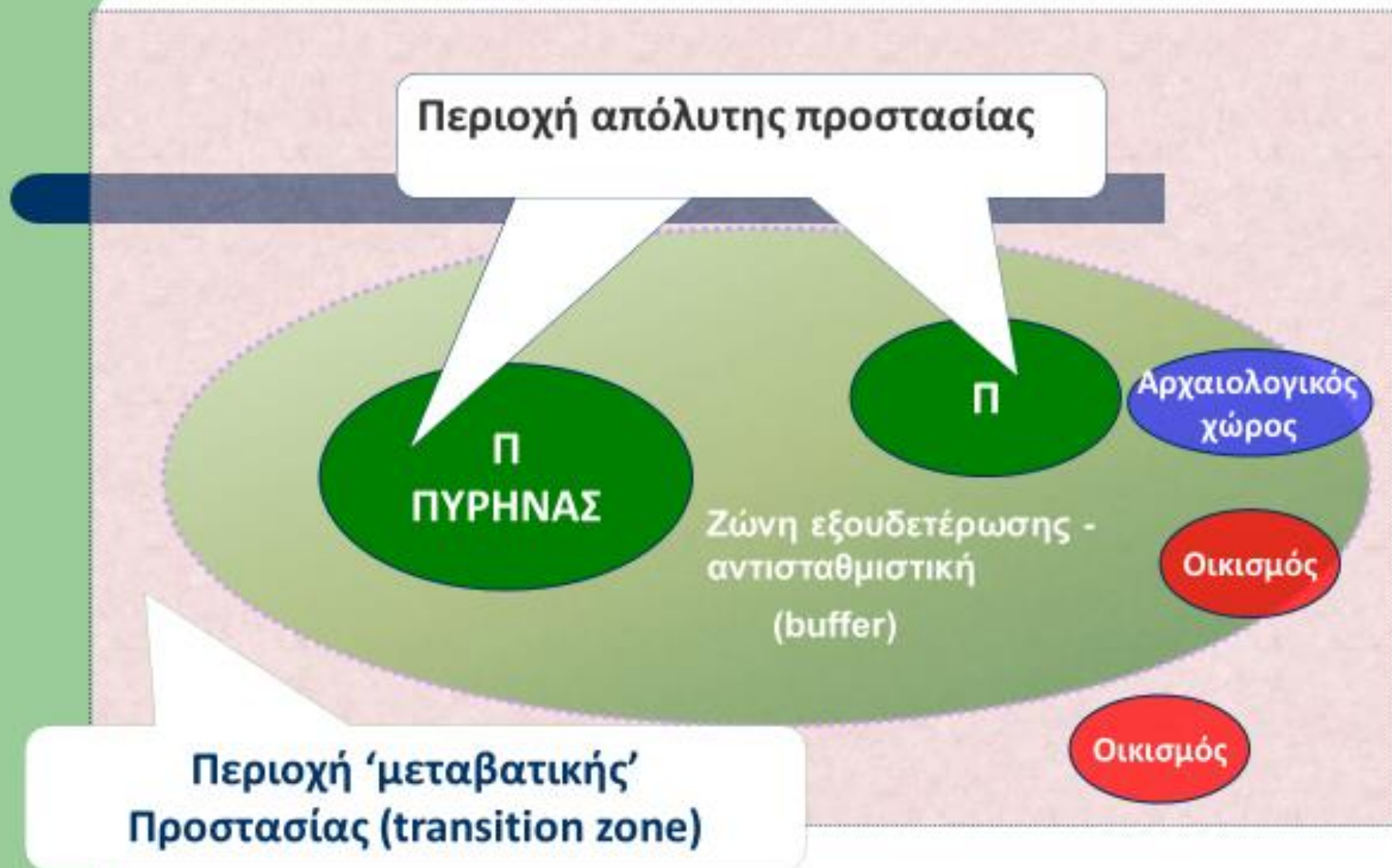
Ανάπτυξη που καταστρέφει το περιβάλλον, διαβρώνει την ικανότητα την φυσική άμυνα των οργανισμών στις νόσους και σπαταλά τους φυσικούς πόρους: στον 21^ο αιώνα είναι
ΑΠΑΡΑΔΕΚΤΗ

«Μουσειακή» προσέγγιση προστατευόμενων περιοχών είναι πλέον:

ΞΕΠΕΡΑΣΜΕΝΗ

Προσέγγιση MAB/UNESCO
για Biosphere Reserves

ones

- Zone A - Core zone
- Zone B - Buffer zone
- Zone C - Transition zone

Natura2000 sites in the Asterousia Biosphere Reserve

- SCI, GR4310004
- SCI, GR4310005
- SPA, GR4310013

Η ζώνωση του Αποθέματος Βιόσφαιρας των Αστερουσίων

Τι είναι ο Θαλάσσιος Εγγραμματισμός (Ocean Literacy);

Ο Θαλάσσιος Εγγραμματισμός μπορεί να οριστεί ως «η κατανόηση της επιρροής των ωκεανών σε εμάς και της δικής μας επιρροής στον ωκεανό» (IOC UNESCO).

Ένα «θαλάσσια εγγραματισμένο» άτομο:

- κατανοεί τις βασικές αρχές και τις θεμελιώδεις έννοιες
- μπορεί να επικοινωνήσει για τα θαλάσσια οικοσυστήματα με ουσιαστικό τρόπο
- είναι σε θέση να λαμβάνει ενημερωμένες και υπεύθυνες αποφάσεις σχετικά με τον ωκεανό και τους πόρους του

Υπάρχουν **7 βασικές αρχές του Θαλάσσιου Εγγραμματισμού** (υποστηρίζεται από 45 Θεμελιώδεις Έννοιες):

1 The Earth has one big ocean with many features	2 The ocean and life in the ocean shape the features of the Earth	3 The ocean is a major influence on weather and climate	4 The ocean makes Earth habitable
5 The ocean supports a great diversity of life and ecosystems	6 The ocean and humans are inextricably interconnected	7 The ocean is largely unexplored	

Δομή του Υβριδικού Πανεπιστημίου

Α' Φάση: Κρήτη (12-14/09/2022)

- Διαλέξεις, επισκέψεις πεδίου και διαδραστικές συνεδρίες για μικρό αριθμό συμμετεχόντων.
- Επιλεγμένο υλικό θα χρησιμοποιηθεί για τη Β' Φάση.

Β' Φάση: Διαδικτυακά (Νοέμβριος- Δεκέμβριος 2022)

- Ασύγχρονο e-course, διάρκειας 3 εβδομάδων.
- Αξιοποίηση της εμπειρίας και των αποτελεσμάτων της Α' Φάσης σε ένα ευρύτερο κοινό.
- Διαλέξεις από προσκεκλημένους εμπειρογνώμονες.
- Στην Αγγλική γλώσσα.

Α' Φάση: Κύπρος (5-10/10/2022)

- 5-7/10: Παρακολούθηση της 9ης Υπουργικής Διάσκεψης «Περιβάλλον για την Ευρώπη» και μιας σειράς Υπουργικών Συνεδριάσεων και παράλληλων εκδηλώσεων.
- 8-10/10: Ενεργή συμμετοχή σε σειρά διαλέξεων, επισκέψεων, εργαστηρίων (υπαίθριου και εσωτερικού χώρου) και ομαδικών εργασιών.

Ειδικές Θεματικές αυτής της χρονιάς

- Εξοικείωση με τις **σημερινές απειλές των θαλάσσιων και παράκτιων οικοσυστημάτων** και τους πιθανούς τρόπους καταπολέμησης τους.
- Η επίδραση της **κλιματικής αλλαγής** στους ωκεανούς και την βιοποικιλότητα τους.
- Ανάδειξη της αξίας των ωκεανών στο πλαίσιο του **Στόχου 14 - *Life below water*** - του ΟΗΕ και της **Δεκαετίας για την Επιστήμη των Ωκεανών για την Αειφόρο Ανάπτυξη**.
- Εξοικείωση με τον **Θαλάσσιο Εγγραμματισμό** και πώς μπορεί να εφαρμοστεί σε διάφορα περιβάλλοντα.
- **Τρόποι και καλές πρακτικές ενσωμάτωσης** του Θαλάσσιου Εγγραμματισμού στον τομέα εργασίας των διαφόρων συμμετεχόντων.
- Συζήτηση **προκλήσεων και ευκαιριών** για την εφαρμογή του Θαλάσσιου Εγγραμματισμού στην πράξη, και ειδικότερα στα **Αποθέματα Βιόσφαιρας**.
- Προτάσεις για την **βελτίωση της επικοινωνίας σχετικά με τα θαλάσσια οικοσυστήματα** μέσω τυπικών και άτυπων διαδικασιών μάθησης.

Ειδικές Θεματικές αυτής της χρονιάς

1. Η σημασία των Ωκεανών

- Βιοποικιλότητα
- Κοινωνικά Οφέλη των Ωκεανών
- Παγκόσμιες και Μεσογειακές Πολιτικές
- Sustainable Development Goals - 2030 Agenda (SDG 14)

2. Οι προκλήσεις των Ωκεανών

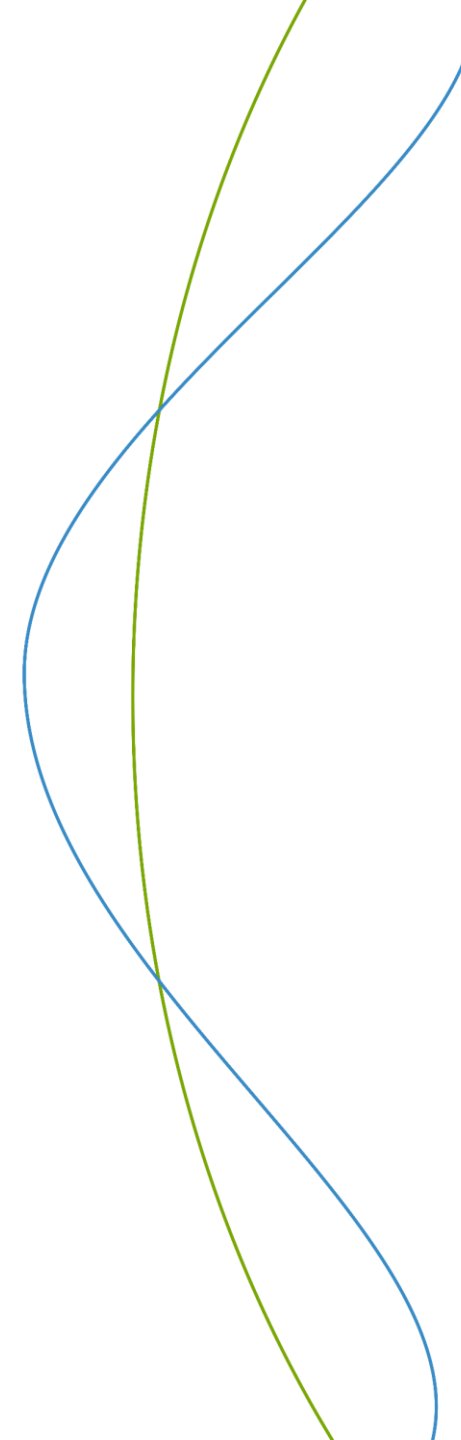
- Θαλάσσια ρύπανση από πλαστικά και πλαστικά μιας χρήσης
- Κλιματική Αλλαγή
- Είδη-εισβολείς
- Υπεραλίευση
- Οι προκλήσεις για τη Μεσόγειο

3. Δράσεις για την αντιμετώπιση των διαφόρων προκλήσεων

- Προσαρμογή στη Κλιματική Αλλαγή
- Διαχείριση ΑΒ
- Θαλάσσιες Προστατευόμενες Περιοχές
- Παράκτιοι καθαρισμοί και παρακολούθηση θαλάσσιων απορριμμάτων

4. Εκπαίδευση για την Αειφόρο Ανάπτυξη που προωθεί δράσεις για έναν βιώσιμο ωκεανό

- Παραδείγματα τυπικής και άτυπης εκπαίδευσης
- Συμμετοχική επιστημονική προσέγγιση από πολίτες
- Κενά μεταξύ επιστήμης και αντίληψης των ωκεανών

Σημασία του Θαλάσσιου Εγγραματισμού

- Η αντιστροφή του κύκλου υποβάθμισης των θαλάσσιων οικοσυστημάτων και η σωστή χρήση των θαλάσσιων πόρων για την Αειφόρο Ανάπτυξη απαιτεί **αλλαγή στον τρόπο ζωής μας** και στον τρόπο που σκεφτόμαστε και ενεργούμε.
- Για να πετύχουμε αυτή την αλλαγή, χρειαζόμαστε **νέες δεξιότητες, αξίες και συμπεριφορές** που θα οδηγήσουν σε κοινωνίες που σέβονται τον ωκεανό.
- Η τρέχουσα εκπαιδευτική προσέγγιση και η κοινωνική ενημέρωση για τη σημασία της θάλασσας δεν είναι αρκετή.
- Πρέπει να προχωρήσουμε πέρα από την επικοινωνία της θαλάσσιας επιστήμης ώστε να εμπλακούν όλοι οι κοινωνικοί παράγοντες με κλιμακωτές, περιεκτικές, συμμετοχικές και συνεχείς δράσεις, που επισημαίνονται από τεκμηριωμένες και υπεύθυνες αποφάσεις για τους θαλάσσιους πόρους.
- Ως εκ τούτου, ο Θαλάσσιος Εγγραματισμός εξελίσσεται σε μια φιλόδοξη προσέγγιση για την προώθηση των σχέσεων των κοινωνιών με τη θάλασσα, με δράσεις σε όλους τους τομείς και συνδέοντας τη θάλασσα με την έρευνα, την εκπαίδευση, την πολιτική, την οικονομία, τις τέχνες, κτλ.

Ο Θαλάσσιος Εγγραμματισμός στο πυρήνα της Δεκαετίας των Ωκεανών

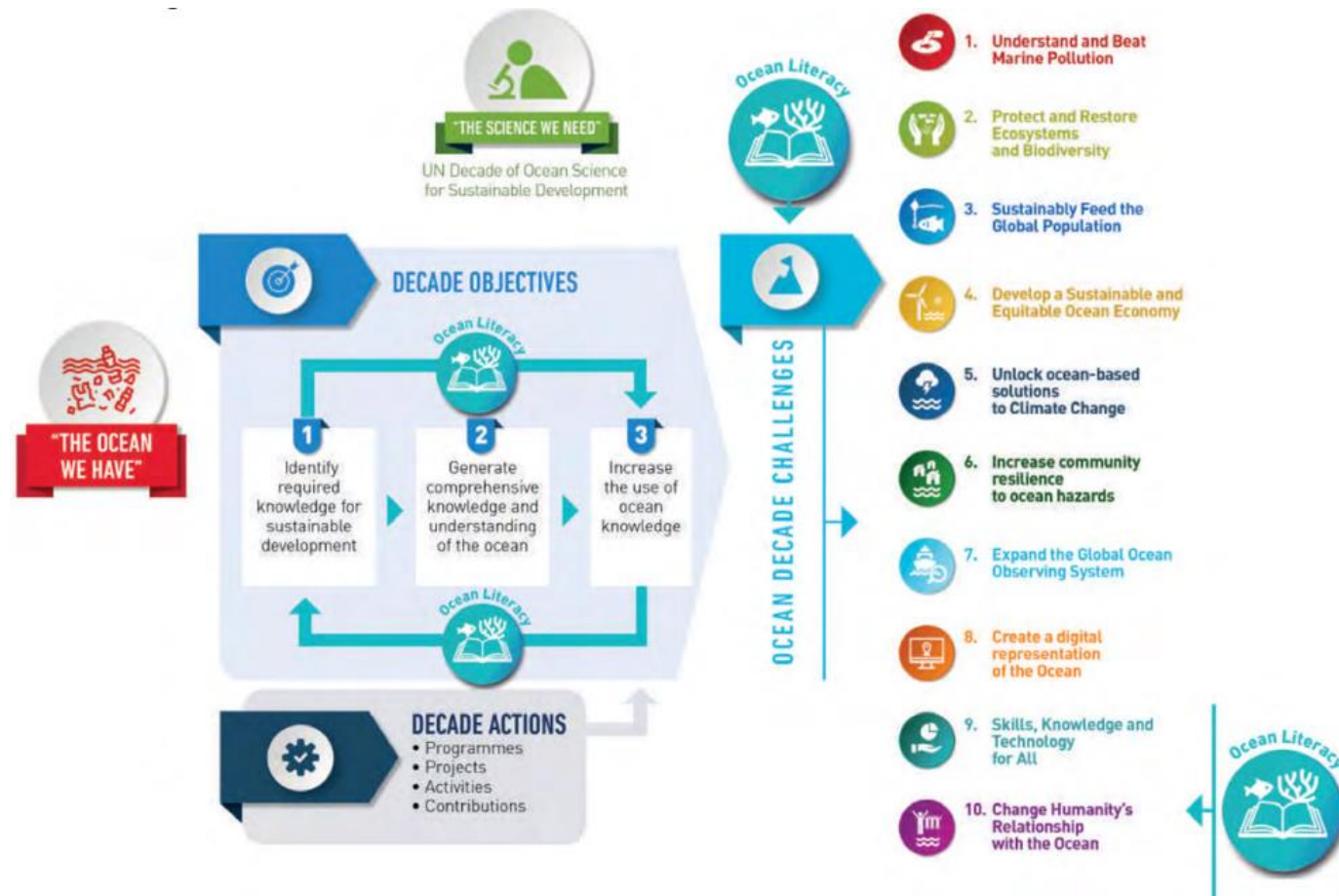
- Το έτος 2021 σηματοδότησε την έναρξη της **Δεκαετίας των Ωκεανών των Ηνωμένων Εθνών και της Θαλάσσιας Επιστήμης για την Αειφόρο Ανάπτυξη (2021-2030)** με στόχο την προώθηση της θαλάσσιας επιστήμης και τη σωστή χρήση των ωκεανών και των πόρων τους.
- Η Δεκαετία φιλοδοξεί να κινητοποιήσει την επιστημονική κοινότητα, τους υπεύθυνους χάραξης πολιτικών και τη κοινωνία γενικότερα γύρω από ένα πρόγραμμα κοινής έρευνας και τεχνολογίας για να επανέλθουν οι ωκεανοί σε τροχιά και να δημιουργήσει τις κατάλληλες προϋποθέσεις για την αειφόρο ανάπτυξη τους.
- Η επίτευξη των στόχων της Δεκαετίας βασίζεται σε μεγάλο βαθμό στη νέα «*θαλάσσια αφήγηση*» που πρέπει να αναπτυχθεί και να παρέχει το πλαίσιο και το κίνητρο για τη μείωση των περιβαλλοντικών πιέσεων των ωκεανών και ενίσχυση της ανθεκτικότητας των ωκεανών για τις επόμενες γενιές.
- Ο Θαλάσσιος Εγγραμματισμός είναι το κλειδί για τον επηρεασμό των αντιλήψεων όλων των κοινωνικών παραγόντων για την πλήρη εφαρμογή του Αποτελέσματος 7 της Δεκαετίας: «*Ένας εμπνευσμένος και συναρπαστικός ωκεανός όπου η κοινωνία κατανοεί και εκτιμά τη θάλασσα σε σχέση με την ανθρώπινη ευημερία και την αειφόρο ανάπτυξη*».

2021
2030

United Nations Decade
of Ocean Science
for Sustainable Development

Συμβολή του Θαλάσσιου Εγγραμματισμού στους Στόχους, Δράσεις, Προκλήσεις και Αποτελέσματα της Δεκαετίας των Ωκεανών

Πρόγραμμα του Υβριδικού Πανεπιστημίου 2022 – Α' Φάση Κρήτη

Δευτέρα 12/09/2022	
09:20	Συγκέντρωση συμμετεχόντων στο Ηράκλειο
09:30 - 11:00	Μεταφορά από Ηράκλειο προς Αστερούσια (Καπετανιανά)
11:30 - 13:00 Καπετανιανά	Μιχαήλ Σκούλλος , Πρόεδρος Ελληνικής Εθνικής Επιτροπής Άνθρωπος και Βιόσφαιρα MAB/UNESCO, MIO-ECSDE, Διευθυντής Έδρα & Δικτύου UNESCO του ΕΚΠΑ, Άνοιγμα Υβριδικού Πανεπιστημίου Αστερουσίων 2022 Παρουσίαση των συμμετεχόντων
	Μιχαήλ Σκούλλος , Εισαγωγή στην θεματική του Πανεπιστημίου, στόχοι, δομή και μεθοδολογία
	Β. Ψαλλιδάς - Ε. Κορκίδη - Χ. Παληογιάννης , Παιδαγωγική Ομάδα MEDIES «Παρουσίαση της έκδοσης "Ocean Literacy Toolkit" - Οι βασικές αρχές του Θαλάσσιου Εγγραμματισμού»
	Προβολή βίντεο (8 λεπτά) και σύντομη παρουσίαση των Αστερουσίων.
	Συζήτηση μεταξύ των συμμετεχόντων
13:00 - 14:00	Γεύμα Θαλόρη / Καπετανιανά
14:00 - 16:30	Ξεμάχηση στο χώρο
17:00	Αναχώρηση από Καπετανιανά προς Τυμπάκι
17:30	Άφιξη στο Τυμπάκι
18.30 - 21.00	Εκδήλωση Ενημέρωσης και Ευαισθητοποίησης τοπικών φορέων και πολιτών του Δήμου Φαιστού
21:00	Αναχώρηση προς Ηράκλειο

Πρόγραμμα του Υβριδικού Πανεπιστημίου 2022 – Α' Φάση Κρήτη

Τρίτη 13/09/2022	
08:00	Συνάντηση στο ξενοδοχείο Αστόρια (πλατεία Ελευθερίας) και μεταφορά στο ΕΛΚΕΘΕ
09:00 - 13:00 ΕΛΚΕΘΕ	Μιχαήλ Σκούλλος , Εισαγωγή στις εργασίες της Ημέρας Κωνσταντίνος Μυλωνάς , Διευθυντής του ΙΘΑΒΒΥΚ, Χαιρετισμός Γιολάντα Κουλούρη , Κύρια Ερευνήτρια ΕΛΚΕΘΕ, «Θαλάσσιος Γραμματισμός και σχετικές δράσεις στη Μεσόγειο»
	Κώστας Ντούνας , Πρώην Διευθυντής Ερευνών ΕΛΚΕΘΕ, Ιδρυτής και Μέλος του τεχνοβλαστού (spin-off) του ΕΛΚΕΘΕ, «Καινοτομικές Εφαρμογές Τεχνητών Υφάλων, Καταδυτικά Πάρκα και Προστατευόμενες Περιοχές»
	Εύα Χατζηνικολάου , Μεταδιδακτορική Ερευνήτρια ΕΛΚΕΘΕ, «Citizens Science δραστηριότητες στο πλαίσιο του ευρωπαϊκού προγράμματος Nautilus (e.g. beach litter) »
	Τάσος Ελευθερίου , Ομότιμος Καθηγητής Παν/ου Κρήτης και συνεργάτης του ΕΛΚΕΘΕ, «Η άρρηκτη σχέση των Μινωιτών με τη Μεσόγειο Θάλασσα»
	Καθηγητής Μιχαήλ Σκούλλος Συζήτηση και Συμπεράσματα
	13:00 Μετακίνηση από το Αμφιθέατρο στο Ενυδρείο & ξενάγηση
14:00	Αναχώρηση προς Ηράκλειο
Τετάρτη 14/09/2022	
08:00	Συνάντηση στο ξενοδοχείο Αστόρια (πλατεία Ελευθερίας) και μεταφορά στο Μουσείο Φυσικής Ιστορίας Κρήτης
09:00 - 12:00 ΜΦΙΚ	Καθηγητής Μιχαήλ Σκούλλος , Εισαγωγή στις εργασίες της Ημέρας Μιχάλης Προμπονάς , Υπεύθυνος Εργαστηρίου Οικολογίας και Διαχείρισης Περιβάλλοντος, Μουσείο Φυσικής Ιστορίας Κρήτης, Εργαστηριακό Διδακτικό Προσωπικό (Ε.ΔΙ.Π.) Πανεπιστημίου Κρήτης, «Οικοσυστημικές Υπηρεσίες και Δίκτυο NATURA 2000: Περιβαλλοντικά, κοινωνικά και οικονομικά οφέλη και οι προκλήσεις της κλιματικής κρίσης»
	Μιχ. Δρετάκης , Ερευνητής Εργαστήριο Οικολογίας και Διαχείρισης Περιβάλλοντος, Μουσείο Φυσικής Ιστορίας Κρήτης, Η ορνιθοπανίδα των ακτών και των μικρονησίδων της Κρήτης και η πίεση της κλιματικής κρίσης
	Θωμάς Βλαχογιάννη , Υπεύθυνη Προγραμμάτων & Πολιτικών, (BSc, MSc, PhD) Χημικός περιβάλλοντος, Οικοτοξικολόγος Παρουσίαση του έργου «Παρακολούθηση θαλάσσιων απορριμμάτων και δημιουργία δεδομένων κατάλληλων για το σκοπό μέσω μιας συμμετοχικής επιστημονικής προσέγγισης στο Απόθεμα Βιόσφαιρας Αστερουσίων»: μεθοδολογία, αναμενόμενα αποτελέσματα, πιθανοί τομείς εμπλουτισμού της δραστηριότητας»
	Συζήτηση και Συμπεράσματα, Κλείσιμο Α' Φάσης και Απονομή Διπλωμάτων
	12:30 Αναχώρηση προς Ηράκλειο

Υβριδικό Πανεπιστήμιο ΑΣΤΕΡΟΥΣΙΩΝ 2022

Ευχαριστώ πολύ για την προσοχή σας

